

Toeval en regie

Als de dag van gisteren herinner ik mij de eerste aantasting van mijn lichaam. Ik was nog heel klein en de blaar op mijn teen heel groot. *Gevochten* heb ik, tegen mijn moeder die mij in een houdgreep hield en tegen de dokter die wilde doorprikken. Gelukkig verloor ik die strijd en (her)won ik mijn gezonde teen.

Meer aantastingen van mijn lichaam volgden. Het trekken van mijn eerste kies voelde traumatisch en definitief. Met de tandarts heb ik echter niet gevochten en later ook niet met de chirurg die een groot deel van mijn dikke darm wegsneed.

Ik had afscheid genomen van een drukke werkkring. Lange perioden van vakantie in de bakermat van de filosofie lokten: Griekenland! Een nieuwe periode in ons leven was begonnen. De toekomst lag open.

Het leven hangt van toevalligheden aan elkaar. Dingen ‘vallen ons toe’, nu eens als geluk, dan weer als noodlot. Sommigen spreken van voorzienigheid of wonderen, anderen van straf of beloning. Maar toeval onttrekt zich aan bedoeling, redelijkheid en voorspelbaarheid. Vooraf is het toeval niet te voorzien, maar achteraf heeft iedere toevalligheid in haar ontstaan een oorzakelijke ‘samenloop van omstandigheden’.

Opeens hoge koorts en hevige pijn. De huisarts, ernstiger dan gewoonlijk, verbood mij eten en gebood absolute bedrust. Een ontsteking in mijn darm stond op uitbreken. Diezelfde week gaven foto's geen uitsluitsel. Een vermoeiende reeks onderzoeken volgde. De eerste coloscopie mislukte, de tweede gaf de arts visueel reden tot verdenking van iets kwaadaardigs, maar bij de derde bleek het ‘hapje’ weefsel schoon. De verdenking bleef. Nader onderzoek was nodig. Toen was het mij wel even genoeg.

In de drie maanden vakantie liet ik het toeval op zijn beloop. Het gaf rust de dingen gewoon te laten zoals ze zijn. Dit bleek medisch gezien niet verstandig, want de volgende coloscopie was wél raak. Alles werd in één klap urgent en de medische machinerie kwam in actie. Vanaf dat moment moest ik met ‘*Ka*’ leren leven.

Na de diagnose ‘kanker’ is het leven anders, en dat terwijl de feiten vóór en ná onveranderd zijn. *Niet* weten versus *wel* weten, dat is het verschil. *Wel* weten is verontrustend, maar betekent ook een keerpunt ten goede. Weten maakt de omslag van ‘toeval’ naar adequaat denken en handelen mogelijk, ofwel een wisseling van regie.

Kankercellen zijn ontspoorde lichaamseigen cellen, die eigenlijk hulp verdienen. Tegelijkertijd vormen zij mijn *interne* vijand. De vergelijking met terroristen dringt zich op. Hoe deze vijand te bestrijden? Met empathie of agressie? Het liefst zou ik mijn kwaadaardige cellen koesteren en ‘doodknuffelen’, want vechten tegen kanker is vechten tegen jezelf. De fysieke strijd liet ik over aan de chirurg en mentaal voel ik nog steeds mededogen met mijn eigen ‘foute’ lichaamscellen. De aantasting van mijn lichaam voelt als rouw. Dit compromis is niet helemaal consistent met mijn levensvisie van afwijzing van geweld.

Net als voor de operatie gaat het nu weer om het samenspel tussen datgene wat ‘toevallig’ gebeurt en mijn eigen regie. Het toeval is echter onberekenbaar en mijn regie heeft hierop weinig invloed. Het resultaat van de tweespraak tussen toeval en regie blijft onzeker en riskant. Ik zou niet anders willen. Een leven met uitsluitend zekerheden is zeker onleefbaar.

Eén ding is *wel* zeker, de wijze waarop ik met ziekte en dood omga, is geen toevalligheid, maar staat onder regie van mijn eigen denken. Kanker hoeft niet onvermijdelijk een alles bedreigende negatieve levenservaring te zijn. Het gaat te ver te zeggen dat ik blij ben met mijn kanker, maar ik ben wel een ander mens ben geworden. Niet beter, maar misschien een beetje wijzer, wat ongeveer hetzelfde betekent als een beetje gelukkiger.

Ik verloor mijn oude ‘ik’ en herwon een nieuwe, en ben nu wie ik ben, mede dankzij mijn kanker. Net als vroeger zou ik niemand anders willen zijn. En dat is misschien de gewonnen wijsheid, ‘instemmen met je eigen leven’, zolang je leeft.

Rein Stoel.

www.filosofischepraktijk.eu